

Praworządność: Komisja Europejska wszczyna postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, aby chronić sędziów w Polsce przed kontrolą polityczną

Bruksela, 3 kwietnia 2019 r.

Komisja wszczyna dzisiaj postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wystosowując do Polski wezwanie do usunięcia uchybienia dotyczące nowego systemu środków dyscyplinarnych wobec sędziów. Rząd polski ma 2 miesiące na udzielenie odpowiedzi.

Nowy system środków dyscyplinarnych podważa niezawisłość polskich sędziów, nie zapewniając niezbędnych gwarancji pozwalających chronić ich przed polityczną kontrolą, wymaganych zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Po pierwsze, Komisja jest zdania, że Polska uchybiła zobowiązaniom wynikającym z art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, które ustanawiają prawo do skutecznego środka prawnego przed niezależnym i bezstronnym sądem.

Polska ustawa umożliwia objęcie sędziów sądów powszechnych dyscyplinarnymi czynnościami wyjaśniającymi i procedurami, a także, ostatecznie, nakładanie na sędziów kar z uwagi na treść wydanych przez nich orzeczeń sądowych. Nowy system środków dyscyplinarnych nie zapewnia także niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, która kontroluje decyzje podjęte w postępowaniach dyscyplinarnych przeciwko sędziom. W skład Izby Dyscyplinarnej wchodzi wyłącznie nowi sędziowie wybrani przez Krajową Radę Sądownictwa, której sędziów-członków mianuje teraz Sejm.

Nowy system środków dyscyplinarnych nie gwarantuje ponadto, że w sprawie dyscyplinarnej dotyczącej sędziego sądu powszechnego w pierwszej instancji orzekał będzie „sąd ustanowiony na mocy ustawy”, gdyż system ten uprawnia Prezesa Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do wyznaczenia – *ad hoc* i z niemal nieograniczoną swobodą – sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji właściwego do osądzenia danej sprawy. Nowy system środków dyscyplinarnych wobec sędziów ogranicza również prawa procesowe sędziów obwinionych w postępowaniu dyscyplinarnym. Nowy system nie gwarantuje już, że sprawy będą rozpatrywane w rozsądnym terminie, poprzez umożliwienie Ministrowi Sprawiedliwości i Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej ciągłego podtrzymywania zarzutów przeciwko sędziom sądów powszechnych przez powoływanie rzeczników dyscyplinarnych. Nowy system wpływa także na prawo sędziów do obrony.

Komisja uważa wreszcie, że Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), ustanawiającego prawo sądów do kierowania do Trybunału Sprawiedliwości wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Ze zmian okoliczności faktycznych, jakie zachodzą w Polsce, wynika, że nowy system środków dyscyplinarnych umożliwia objęcie sędziów postępowaniem dyscyplinarnym ze względu na treść wydanych przez nich orzeczeń. Dotyczy to również decyzji o wystąpieniu z pytaniami do Trybunału Sprawiedliwości. Sędziowie nie są chronieni przed sankcjami dyscyplinarnymi za skorzystanie z tego prawa przewidzianego w art. 267 TFUE, co wywołuje efekt mrozący, zniechęcając ich do korzystania z tego mechanizmu. Funkcjonowanie odesłania prejudycjalnego – będącego podstawą unijnego porządku prawnego – wymaga, by sąd krajowy miał swobodę zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości z każdym pytaniem prejudycjalnym, jakie uważa za niezbędne i to na każdym etapie postępowania.

Rząd polski ma teraz 2 miesiące na udzielenie odpowiedzi na wezwanie do usunięcia uchybienia.

Przebieg procedury

Praworządność jest jedną ze wspólnych wartości, na których opiera się Unia Europejska i za którymi opowiadają się wszystkie państwa członkowskie. Została ona zapisana w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Dla funkcjonowania UE jako całości ważna jest również, na przykład w odniesieniu do rynku wewnętrznego, współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz zapewnienie, aby sędziowie w poszczególnych państwach, którzy są także „sędziami UE”, wypełniali swoje zadania polegające na zapewnieniu stosowania prawa Unii i aby odpowiednio kontaktowali się z Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w kontekście postępowania prejudycjalnego. Na mocy

traktatów Komisja Europejska wraz innymi instytucjami i państwami członkowskimi odpowiadają za zagwarantowanie praworządności jako fundamentalnej wartości Unii, jak również za zapewnienie przestrzegania prawa, wartości i zasad UE.

W odpowiedzi na zdarzenia w Polsce, w styczniu 2016 r. Komisja Europejska rozpoczęła dialog z rządem polskim na podstawie ram na rzecz praworządności. Proces ten polega na stałym dialogu między Komisją a danym państwem członkowskim. Komisja informuje na bieżąco Parlament Europejski i Radę o przebiegu tego procesu.

Ze względu na brak postępów w zakresie ram na rzecz praworządności, w dniu [20 grudnia 2017 r.](#) Komisja po raz pierwszy uruchomiła procedurę na podstawie art. 7 ust. 1, przedkładając uzasadniony wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie określenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia praworządności przez Polskę. Przeprowadzono już szereg dyskusji (26 maja i 16 października) i trzy wysłuchania Polski przez państwa członkowskie w Radzie do Spraw Ogólnych na temat praworządności w Polsce (26 czerwca, 18 września i 11 grudnia).

Ponadto w dniu [2 lipca 2018 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczące polskiej ustawy o Sądzie Najwyższym, ze względu na zawarte w niej przepisy emerytalne i ich wpływ na niezależność Sądu Najwyższego. W dniu [24 września 2018 r.](#) Komisja skierowała sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE. W dniu 17 grudnia 2018 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał ostateczne orzeczenie nakładające środki tymczasowe mające na celu wstrzymanie wdrażania polskiej ustawy o Sądzie Najwyższym.

W dniu [29 lipca 2017 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczące polskiej ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ze względu na zawarte w niej przepisy emerytalne i ich wpływ na niezawisłość władzy sądowniczej. W dniu [20 grudnia 2017 r.](#) Komisja skierowała sprawę do Trybunału Sprawiedliwości UE.

Dodatkowe informacje

[Komunikat prasowy](#) – Praworządność: Komisja Europejska pozywa Polskę przed Trybunał Sprawiedliwości, aby ochronić niezależność polskiego Sądu Najwyższego (24 września 2018 r.)

[Komunikat prasowy](#) – Praworządność: Komisja Europejska staje w obronie niezależności sądów w Polsce (20 grudnia 2017 r.)

IP/19/1957

Kontakty z mediami:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)

[Kasia KOLANKO](#) (+ 32 2 296 34 44)

Zapytania od obywateli: Serwis [Europe Direct](#) – tel. [[00 800 67 89 10 11](#)] lub [e-mail](#)